

ÁLLATOK VÉDELME.

A KOLOZSVÁRI ÁLLAT-VÉDŐ-EGYESÜLET

Szerkesztőség:

SZÉCHY-VILLA
I. EMELET

hová a kéziratok, tudakozdások, előfizetések küldendők.

HAVIKÖZLÖNYE.

Szerkeszti:

SZÉCHY KÁROLYNÉ LORENZ JOSÉPHINE,
az Egyesület elnöke.

Tagoknak

tagsági díj fejében jár.

Előfizetési ár:

Egész évre 1 frt — kr
Fél " — " 50 k
Számunként . 10 kr.

Harmadik évfolyam.

Kolozsvár, 1897. november 1.

2. szám.

AZ EMBER ÉS AZ ÁLLATOK KELETEN.

Mint szellemi rokonokat üdvözlöm azokat, a kik az emberiség jobbjával az tartják, hogy a valódi műveltség főismertetője a résztvevő szív, mert a mint a délindiai tamul költő (Tiruvallúvar) sok századok előtt mondotta:

«Minden tudományából

Mi valakinek a haszna,

Más kinját magáéként

Enyhíteni ha nem tudja?!» (315. v.)

Értesültem, hogy az állatvédelem gyakorlására alakult e nemes célú egyesület kebelében már igen szépen kifejtették az alakulás indokait és a kitűzött célt. De arról is értesültem, hogy a szép indokolások daczára is sokan vannak, a kik az állatvédő egyesületet fölöslegesnek, divatszültének tartják, azt mondogatva: «Minek az oktanal állatokkal kezdeni, mikor a teremtés remekével, az emberrel szemben sincs irgalom!» azért mielőtt tulajdonképeni tárgyamhoz fognék, megpróbálok az ellenzőkre nézve egy két megjegyzést tenni az én egyéni meggyőződésemmel és tapasztalatom szerint.

Én azt hiszem ugyanis, hogy az irgalmas szívű ember, még ha el sem fogadja is a 23 századdal ezelőtt élt, indiai király remetének, Buddhanak, a szeretet és irgalom tana első hirdetőjének azon nézetét, hogy az élő lények között csak fokozati különbség van, s hogy minden élő lény egyformán érezi a kényeszerű körforgásnak nevezett élet keserűségét; azt legalább elismeri, hogy az ember, ha még rabszolga is, agyvelőjénél, szellemi tehetségénél fogva előnyben van minden más élő lény fölött, s így inkább tudja magát védeni, mint különösen azon állatok, a melyek legtöbbször a nyomorult eledelért s az igen precarius védelem fejében szolgálnak az ember czéjára, kényelmére, stb.

Nem eléggé ismeretes-e, hogy az emberek legnagyobb része igen is jól érti a dolog könnyebb végét fogni, míg a szegény befogott állat a gyermekekkel szemben is tehetetlen. Igerjünk öi-

tönyt a rongyosoknak s eledelt az éhezőknek, s látni fogjuk, hogy a legtöbb vissza fog élni e jóssággal.

Azt sem tagadhatni, hogy az irgalmas szívü ember hajlandó keményebben bánni saját gyermekével, mint az őt szolgálni kényszerültekkel, mert ezekre nézve a legtöbbször elég teher az, hogy szolgálni kénytelenek. Én igazán mivelts családokban mindig így tapasztaltam.

Egyik török szultánnak szokása volt áruhában bejárni Stambul utczáit hetenkint legalább egyszer, hogy többet lásson és halljon, mint palotájában tehetne. Egyszer egyik félrőbb eső utcán mentében látott egy a legpiszkosabb munkát végző embert, a ki munkája közben folyvást ismételte «Hála neked, két világ ura, hogy engem több jóban részesítettél, mint sok másokat.» A szultán tovább menve, megtudakolta a munkás nevét, s egész hazamenete alatt azon tündődött, mi oka lehet a hálálkodásra ama piszkos munkát végezőnek, a miért is mindjárt más nap reggel maga elé paracsoltatta.

A munkás iszonyu félelem közt jelent meg a nagy ur lábánál, a ki őt fölkelte és bátoritva megkérdezte hálálkodásának igazi okát. A munkás egész nyugodtan mondotta el, hogy az ő foglalkozása piszkos ugyan, de munkája elvégeztével megmosdik, tisztába öltözik s akkor a maga ura, mert akkor eszik, iszik és fekszik le, a mikor neki tetszik, míg ha szolgálja volna, semmit sem tehetne a maga akarata, tetszése szerint s ezt ő a legnagyobb szerencsétlenségnek tartaná.

A szultán helyesnek találta az egyszerű ember okoskodását s ajándékkal eresztette el.

Ezt azon ország fővárosában hallottam, a hol még ma is szolgál számba megy az állam első tiszviselője, a nagy vezér is.

A ki az állatok védelmezésére szívében hajlamot érez, az nem lehet embertársa iránt sem kegyetlen, hacsak gondolkozni nem tud elfogultságban nem nőtt föl, a miről később példát hozok fel.

És most ezen álláspontunkat tisztázni akaró bevezetés után, elvezetem a tisztelt olvasót szellemileg messze keletre s főkép azon népekhez, a melyek már vallásuknál fogva az élő lények iránt irgalmasságra kötelezvék. — Tekintsünk szét először is a mongoloknál, a kik Csingisz Khán legnagyobb, leghatalmasabb utódja, Khulagu Khán alatt kezdték elfogadni az Indiából Tibetbe szorított buddha vallást.

Ezen eredetileg semmi czeremoniát nem ismerő, egyszerű erkölcs-tételekből álló vallás, a kutatások szerint már eredeti hazájában Indiában csupa külszinné, munka nélküli kenyérkereset mesterségévé vált volt s így a szomszédos országokba már elfajult alakban került, s ott még jobban eltorzult, úgy hogy az iszonyu halmaz vallási iratokból csak elfogulatlan kutatással lehet eredeti tételeit kimutatni. Én leelőször mongol nyelven olvastam a buddha vallás azon tételét, a melyet minden művelt keblü ember aláírhat s a mely körülbelül így hangzik: »A legfőbb lényre nézve ör-

vendetes dolgot csak azáltal tehet az ember, ha az élő lényeknek a kényszerű létet a lehetőleg kellemessé tenni igyekeznek. Azt hiszem, bármennyit okoskodjunk is, az emberi lét célját ennél szebben meghatározni nem lehet.

A mongolok már ezen tétel értelmében is kötelesek volnának nemcsak szeliden bánni az élőlényekkel, azaz emberekkel és állatokkal, hanem még azok megölésétől is tartozkodni; mert hogy minden élőlény irtózik a haláltól s így ezt előidézni legkevésbé sem egyértékű az örömet okozással, azt fölösleges hosszasan bizonyítani.

A ki a természet irgalmas voltát védve azt állítja, hogy a természet a halált oly kiméletesen osztja, hogy azt fájdalmasnak, kínosnak nem mondhatni, az nem igen észlelte a hangyák által még élve meglepett hernyó és bogár vergődését, nem a pókháló-jába göngyölődött légy-félek sirását, nem tapintotta a kegyetlen macska szájából kimentett egér vagy madárka iszonyu szivverését. Akarnám hallani a természet irgalmas voltát való embert akkor, a midőn pl. a vérengző tigris körmei közül valahogy kiszabadulva, élményeit elmondhatná stb.

Azonban a buddha vallása egyenesen is tilt mindennemű ölést s csak a természetes halállal kimúlt állat husának élvezését engedte meg s Buddhának ellenfelei, az indiai brahmanok ezen engedélyt is kárhoztatják, azt mondva, hogy ő maga is hus után vágyott s csak a megölés bűnét akarta másra hárítani. Meglehet ezen engedély tette lehetővé, hogy a csaknem kizárólag hússal táplálkozó mongolok a szelid buddha vallást elfogadhatták. A vallás parancsolta irgalom a létezés föltételébe ütközött, mert folytonos marha dögre számítani nem lehetett, s így nem volt más, mint a lakott föld természete miatt marhatenyésztésre szorult mongol népnek a husevést teljesen megengedni s az állat megölésétől csak a papságot s a tökéletességre törekvő laikust eltiltani.

A mongol közember tehát megöli tenyésztett állatját s néha a vadat is és az úgy elkövetett bűnét az által véli enyhítőnek, hogy a leölt állatnak pl. birkának lelkeért imádkozik, kérve a buddhát, hogy szabadítsák meg a szegény birka lelkét a körforgástól, az újraszületéstől s engedjék n i r v a n á b a jutni, a hol nincs többé semmi szenvedés, hanem csak teljes nyugalom.

Hogy a mongolok mi módon ölik meg a megevésre szánt állatot, megmondani nem tudom, mert én életemben semmiféle nagyobb állat megölését sem néztem meg soha. Csak azt tudom, hogy a szarvasmarhát nem agyon ütik, hanem késsel ölik meg. Továbbá a keleti mongolok nem halásznak és nem rákásznak, mert a vízi állatokat általában nem eszik. Az Al-Volga partjain élő nyugati mongolok közül is csak a szegényebbek, csupa szükségből halásznak és esznek halat.

A házi állatokkal való bánásmódot a mongoloknál határozottan szelidebbnek láttam, mint más népeknél pl. nálunk, a törököknél, szireknél és az éjszaki araboknál. Midőn 1873-dik év tavaszának kezdetén Urgába (Da-Küren) s Mongolország fő-

városába menendő, Kiachta, Kelet-Szibéria határszéli városából egy mongol karavánnal indultam utra: az orosz határszéli biztos, Pfaffius urtól egy kis vasuti kocsihoz hasonló, kétkerekű kínai szekeret kaptam kölcsön, hogy az ápril végével még igen hideg vidéken legyen miben aludnom. E teveszörből vattázott szekeret egy teve vonta. Midőn az első hágóhoz értünk s a szegény teve megállva elbődült, azonnal kopogtatást hallottam szekérszobácskám ablakán.

A karavánosok egyike jött kérni engem, hogy szálljak ki s üljek a teve hátára a nyeregbe, mert a tevére nézve a teher, vonás sokkal kinosabb a teher emelésénél. Az egész télen át sokszor 40 Cels. fokú hidegben, a szabad ég alatt, csupán valamely természetes szél aljától védve, az éjszaki szélről, a hóból kiérő avarfűvön és kórókon tengődött, szegény tevéen a könnyítést örömet megtettem, habár előre egy kissé féltem a magasban való hintázástól, mert a mint kiki képzelheti, a nagy lépéseket tevő állaton ülnek teste annyira lógázik előre és hátra, hogy a gyöngébb szervezetű tengeri betegséget kap. Mellesleg mondva én sem a tevéen, sem azután a hajón tengeri betegséget nem kaptam. Mongolaim, hogy kivált éjjel ne háborgassanak engem az alvásban, a hol lehetett a hágókat elkerültették az én szekeremmel az által, hogy a rövidebb hegyes út helyett a kerülő, hágótlan uton kalauzolt egyik karavános. Ekként én többször csak egy mongollal voltam uton jó távol a többi karavánoktól, a nélkül, hogy a legkevésbé is féltem volna valamely veszélyes utikalandtól. Tudtam, hogy a mongolok nem csak az emberölést, hanem még az utas kirablását is a tíz fekete bűnök közé számítják, a melytől semmi láma (buddha vallású pap) nem tisztithatja meg. Mily nagy e tekintetben a különbség a keleti és a volgai nyugati mongolok között?

Ezeknél akármelyik fekete bűnt lemosdathatja magáról a Balmik, sőt még a Szibériába való száműzetéstől is megszabadul az által, hogy a pápa által megfűrészteti magát és keresztet ölt, a mint mondja a nyugati mongol az orosz vallásra térést. Hát még a különbség a bálványimádónak szidott mongol és az egyedül igaz vallásnak tartott, iszlámot valló arab közt!

Jeruzsálem, az annyi féle nép által szentnek vallott város csak hat órányira fekszik a Szentföld főkikötő városától, a cizrom és narancsban gazdag Jaffától, s a mi ott tartózkodásunk alatt e rövid uton hány kirablást nem követtek el a büszke arabok, a kik hosszú lándsájukkal nemcsak Hirsch báró gyarmatosainak egész karavánját állították meg s egész alaposan motozták ki, hanem még a rongyos zarándokokat is megfosztva mindentől, a mit az arab értékkel bírónak talál.

Ismeretes, hogy a turáni fajú népek közül egyiknek sincs annyi lova, mint a mongol népnek; s nem is szereti a lovat egy sem úgy, mint a mongol. Népdaleik legtöbbjéből nem is hiányzik a ló dicsérete. Van Astrachan városában egy a nyugati mongolok költségén az orosz kormány által létesített mongol népiskola, táplálódával együtt. A legtöbb tanulónak a hazulról magával ho-

zott lónyereg volt a vánkosa, hogy ha már 10 hónapig nem lovagolhat, legalább lovának nyerge legyen vele. Némely lónak a mongoloknál is meg van az a rossz szokása, hogy úgy szekérbe fogva, mint nyereg alatt megkutyálja magát.

Ilyenkor nálunk ütök-verik a menni nem akaró lovat, sőt mindenféle kinzást is tesznek rajta. A mongol, a ki lovát csaknem kizárólag lovaglásra használja, a sökönyös lovat nem üti veri, hanem magára hagyja, hogy induljon arra, a merre a lónak tetszik s csak indulta után fordítja a kívánt irányba. Mert a mongol a sökönyös lovat tátosnak tartja, s azt hiszi, hogy a lónak meg van a maga oka, a mi a rajta ülő lovag előtt ismeretlen, tehát az okosabbra kell bízni a kezdő irány megválasztását.

Az ember hűséges kísérője, a kutya, szintén kedves a mongol előtt, mert midőn valakivel találkozik, a rendes köszöntés után az első kérdés az, »kutya és szerencse van-e?«, a mi azt mutatja, hogy ezen állat az ő embernek első házi állatja volt.

Hogy a mongoloknál a lélek vándorlást tanító buddha vallás szelidítőleg hatott, az bizonyos: mert a „fekete vallás» néven emlegetett régi természetvallás kegyetlenségeiről még mindig beszélnek a nem írástudó mongolok is; nevezetesen a temetésnél leölt és a megholttal együtt eltemetett paripákról és vadász kutyákról. A lélek vándorlást hívő mongol az éhező koldus emberben egy előbbi gazdag fővénynek a lelkét, a farkas-tigrisféle ragadozó állatban a vérengző kegyetlen emberét, a teherhordó állatban a marhájjal irgalmatlanul bánt emberét, a madarakban a hitetlenek szellemét látja büntetésül újra születve stb.

Azonban, ha a mongolok olyan olyan vad természetűek voltak volna, a minőknek őket sok chronicás festi, azt hiszem, nem a szelid buddha vallást választották volna a kínálgatott vallások közül, hanem az iszlámot. Csaknem ezt mondhatjuk őseinkről is, a kik a fanatikus iszlammal nem tudtak megbarátkozni.

(Befejező közlemény következik.)

Bálint Gábor.

Fölnyitod kezeidet, és betöltesz minden élő teremtményt áldással.

Zsolt. 144, 16.

*

Ha Isten az embereket meg akarná büntetni, úgy a hogyan ők érdemlik, nem hagyna vissza egy állatot sem a földszínen.

Koran.

*

Minnél inkább foglalkozunk az állat lelkével, annál tiszteletreméltóbbnak látjuk az állatot, gyönyörűbbnek a természetet, imádandóbbnak Istent.

Scheitlin.

A veréb halálára.

Catullusból.

Sirjatok, ti Vénusok, Cupidók
S minden érző lénye a világnak!
Elhunyt lánykám kis verebecskéje,
A veréb, gyönyöre a leánynak,
Drágább néki, mint a szeme fénye.
Mint a méz, oly édes volt, ismerte
Asszonyát, mint anyját: a leányka,
És öléből soha el nem szállta,
Ő körötte szökdiéselt csak egyre
S másra nem, mindig csak rá csicserge.
Ott halad most a sötét ösvényen,
Oda, honnan nem tért vissza senki!
Oh gonosz homály te, átkom érjen,
Minden szépet hogy' kész vagy benyelni!
Szép verébkém is hogy elragadtad!
Oh mi gazság, oh szegény madárka!
Szép szemét, no lásd, most te miattad!
Mily vörösre sirta a leányka!

Csengeri János.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Adományok. Báró Kemény Árpádné Ő Méltósága, az Á. V. E. lelkes pártfogója, újabban 100 forintot küldött Széchy Károlynénak mint az Á. V. E. elnökének oly czélból, hogy az állatok védelméről szóló Kolozsvár város törv. hatósági szabályrendeletét nagy plakátok alakjában kinyomassa és úgy Kolozsvár terein és utczáin, valamint a szomszédos falvakba, a honnan a piacra szállítás történik, kifügessze, érezvén azt, hogy nem elég ha a szabályrendeletek megvannak, de senki sem ismeri, hanem szükséges azokkal a művelt közönséget, a hatóságokat, a fiatalságot, a háziasszonyokat, sőt még a falu népét is megismertetni. A nemes adakozónak e helyen is leghálásabb köszönetet mond az állatok iránt való szeretetének ezen újabb jeléért és egyesületünk törekvéseinek ezen újabb kegyes támogatásáért az Á. V. E.

Lukács Antal földbirtokos úr 20 forintos alapítvánnyal az Á. V. E. alapító-tagjai sorába lépett. Fogadja ezért e helyen is az Á. V. E. meleg hálájának kifejezését.

A szálláskérő róka.

Állatmese. Irta: **Moka bácsi.** (Dr. Halász Ignác egyetemi tanár.)

Egyszer egy vén róka mit gondolt magában? Hóna alá fogott egy zsákot, elindult vele világga. Ment, mendegélt, odaért egy parasztházhoz. Este volt már az idő és bekopogtatott. Kérdik:

— Ki az?

— Szegény utas; éjjeli szállást kérnék, ha kaphatnék.

— Jól van, hát csak kerüljön beüln.

— Bement a róka, mindjárt a padra kuporodott, a zsákját meg a pad alá tette. Mikor lefeküdni készültek, azt mondta a róka a gazdának:

— Gazda uram, úgy vigyázzon ám, hogy ebben a zsákomban kakas van.

— Soh'se busulj, róka, nem lesz annak semmi baja, csak aludjál.

Persze, hogy a zsákban nem volt semmi se, hanem azért, mikor felébredtek, a róka elkezdett jajgatni.

— Jaj, jaj, jaj! valaki ellopta az én drága jó kakasomat!

Csitították, hogy dehogy lopták el, már ugyan ki lophatta volna el? Talán elbujt valahol a szobában. Keresték mindenfelé, pad alatt, ágy alatt, kemencze mögött, még a kemenczében is, de sehöl se találták. Nó mit tehetett volna a gazda egyebet, adott a rókának egy kakast, hogy csak ne sirjon úgy; most már mehet békével.

El is ment a róka nagy örömmel. Ment a kakasával egész nap, este megint ért egy kis házat, ott is beeresztették. Mikor le akartak feküdni, itt is mondta:

— Gazda uram, úgy vigyázzon ám, hogy ebben a zsákomban kövér lúd van.

— Hadd legyen! Nem lesz annak semmi baja.

A róka alig várta, hogy elaludjanak, fölkel, megölte a kakasát és úgy megette, hogy még a csontja, de még a tolla se maradt meg. Hej, de aztán reggel rá is kezdte:

— Jaj, jaj, jaj! Valaki ellopta az én drága jó kövér lúdamat!

Keresték ezt is mindenfelé s mikor nem találták sehöl, a gazda adott neki egy jó kövér lúdat, hogy csak ne sirjon úgy.

Ment tovább a róka a kövérlúddal és úgy örült, hogy majd kiugrott a bőreből. Az uton tizszer is kibontotta a zsákot, hogy megnézzze, benne-e a lúd.

Ment, mendegélt, este megint ért egy kis házat. Itt is beeresztették, a lúdját a pad alá tette, maga meg a padra kuporodott s lefekvéskor azt mondta:

— Ugy vigyázzon gazda uram, hogy kövér malacz van a zsákomban.

— Jól van róka, nem bánom én, akármí is van a zsákodban, itt nem lesz baja.

Dehogy nem lett. Alig, hogy elaludtak, úgy fölfalta a róka azt a kövér lúdat, hogy még egy porczika csontja, egy szál tolla, annyi se maradt meg. Már hajnalban elkezdett ordítani:

— Jaj, jaj, jaj! Valaki ellopta a szép malaczomat!

Csitították, csitították, de a róka úgy sirt, mint a sebes eső, meg se tudott juhászni. Mit volt a gazdának mit tenni, adott neki malaczot, hogy csak ne sirjon úgy.

Mekkora örömben volt a róka, mikor kiért az országutras kibontotta a zsákját. Soha se látott szebb malaczot, mint a ki benne visitott. Minden száz lépésnél megállt és nézegette.

Ment, mendegélt a róka egész nap és estére kelve megint ért egy kis házat. Itt is jó emberek laktak, itt is beeresztették. Itt is mondja lefekvés előtt:

— Gazda uram, úgy vigyázzon ám, hogy kövér disznó van a zsákomban.

Odanéz a gazda, látja, hogy a zsákban nem lehet kövér disznó, aztán hallja is, hogy kis malacz visit ki belőle. Nő, de azért nem szólt semmit, hanem elaludt.

De nem aludt ám el a róka. Megfojtotta a malaczot, megette szőröstül, bőrostül s alig, hogy pitymallott, már rákezdte a jajgatást:

— Jaj, jaj, jaj! Valaki ellopta a jó kövér disznómat!

— Ne busulj, azt mondta a gazda, adok helyette kertőt.

Volt két nagy komondor kutyája, azokat bedugta a róka zsákjába és mondta, hogy vigye.

Vitte is a róka nagy örömmel. Már előre nyalta a száját, micsoda zsiros lakodalom lesz ebből. Alig várta, hogy egy kicsit kijusson az országutras, kibontotta a zsákját, hogy megnézze a két disznót.

Hát a mint kibontja, mi ugrik ki a zsákjából? Szaladóra fogta a róka a dolgot, nem kellett neki már disznópecsenye, hanem hiába szaladt, a két komondor elérte és szétszaggatta.

Ha szegény rókát a kutyák szét nem szaggatták volna, az én mesém is tovább tartott volna.

Az állatok hangja. Minden ismert állat között legmesszebb hangzik az oroszánordítása; azután következnek a hiéna, a kukuk, a párducz és a sakál hangja. A szamár ordítása ötvenszer nagyobb távolságra hangzik mint a lóé, s a macskáé tízszer annyira mint a kutyáé. Nevezetes, hogy a különben csendes és félénk, nyúlnak kétségbeesésében ejtett hangját még távolabb meg lehet hallani, mint a kutyáét vagy macskáét.

A czethalak korát a halhájlemezekről lehet megtudni, melyek évről—évre szaporodnak. Erről tudták meg, hogy 3—400 éves czethalak is vannak s még nagyon élénkek.

Az állatok lelki világából.

Vad macskák.

(Borjumáli élmények.)

Irta: Szádeczky Lajos.

Félreértés kikertülése végett legelőbb is hangsúlyozom, hogy *vad macskákról*, nem pedig *vadmacskákról* akarok szólni, tehát ne érdekes vadász-, hanem szerény polgári élményeket várjon a szives olvasó.

A múlt nyarat egy borjumáli szőlős-kertben töltöttem, melyben egy nagy fa-villa és egy kőház áll. Az előbbinek szép multja van, abból az időből, midőn Benigni Samu ott tartotta az ő híres szüreti lakomáit, a másik ujjab épület, mely áll két szobából, az egyikből egy csapó-ajtó vezet a padlásra.

Ezt használtuk hálószobául.

Az első éjszakák egyikén nagy zörejre ébredtünk föl. Kikutattam a két szobát, de nem tudtam rájönni a zaj okára.

Néhány nap mulva ujjab tompa dobbanás riasztott fel álunkból s akkor már pisztolyt ragadva, betörőt keresve, a házon kívül kutattam az éjjeli csendháborítót. Komikus látvány lehetett, a mint háló costume-ben egyik kézben gyertyával, a másikkban revolverrel czirkáltam a ház körül, még a közeli kukoriczásban is.

Harmad izben már tisztán kivettem, hogy a zaj a padlásról jő s felkapaszkodva az ajtóhoz, bevilágítottam a padlásra is, de mit sem láthattam.

Ha a szellemekben hittem volna, azt gondoltam volna, hogy azok jelentkeznek nálam, mint ujjabban Wesselényi Miklós szelleme Gabányiéknál vagy a Napoleoné Raoul Chelardnál (a ki Napoleon szellemével csináltat magának reklamot legujabb korszakos művéhez), de akkor még a nagy szellemek nem voltak annyira leereszkedők.

Földiekkel játszó égi tüneményekben uem hívén s megfogható magyarázatot keresvén, másnap reggel fölmentem a deszkapadlásra -- s ime az egyik szögletben négy apró, még világtalan kis macskát találtam. Míg azokat ott babusgattam, czirogattam: hátam mögött egyszerre az ismeretes nagy koppanás — az öreg macska érkezett haza s a padlás ablakából ugorván a csapó-ajtó deszkájára, a mi a már ismert tompa dübörgést okozgatta.

Volt nagy öröm családom apró népsége között. A gyerekek mind feljöttek megnézni a kis cziczákat s naponként hordták nekik a friss tejet. Az öreg macska, mely elejnte bizalmatlan vadsággal tiltakozott, lassanként belenyugodott a komaságba s maga is részt vett a tejes-banketten. De az ellen már tiltakozott és ellenált, hogy az apró jószágokat, midőn szemök kinyilott és nagyöcskák lettek, a padlásról le is vigyűk.

Távollétében mégis megtettük egyszer. Volt nagy »katzen-

jammer«, midőn megtudta az öreg s addig nem nyugodott, míg egyik fiát derékon kapván, a szájában föl nem vitte vissza a padlásra.

A többieket, hogy megkíméljük a szállítás ilyen kevéssé »eilgut« módjától, maguk vittük föl s csak az élvezésre és látogatásra szorítkoztunk.

Igy nyaraltunk alant és fent közös háztartásban — macskástól, kutyástól (mert az is volt) békességben aztán egész nyáron át. Később a kicsinyek is le tudtak már jövegetni s bebelátogattak a konyhába is, de az arany-szabadságot végkép föl nem áldozták s háziakká nem váltak.

Az ősszel beköltözvén, egy bucsu-bankettel váltunk meg egymástól. Mi bejöttünk nyárspolgárokul a városba, — ők ott maradtak szabad vad macskául a Borjumál sárguló lombjai között.

Most is élnek, ha meg nem haltak.

Ime még egy pár vonás, adat, tanulmány a macskákról:

A könyörületes macska. Számos esetet jegyeztek már fel az állatvilágból, hogy egyes állatok gondos szeretettel ápoltak árván maradt, egészen idegen vadfajokat. Most a macskáról olvasunk hasonló esetet egy német szaklapban. Schonungenben, Bajorországban ugyanis ölfát raktak a parasztok szekerre, miközben egyszerre egy nyest surrant ki a farakásból. Az emberek tovább foglalatoskodtak munkájukkal s nemsokára három egészen kicsi nyest-kölyökre akadtak a hasábok között, melyek még vakok voltak. A könyörületes okos bajorok a kölykeket magukhoz véve, bevitték a faluba s ott nyomban odaadták egy kocsmárosnak, a ki csakhamar egy kölykes macska alá helyezte őket. A macska legodaadóbb szeretettel gondozta a kis vérszopókat, akár csak saját kölykei lettek volna.

Macskanyelv. Tavaly sokat beszéltek egy *Garnier* nevű amerikai tanárról, aki azt állította, hogy fölfedezte a majmok beszédjét. Mostanában méltó követője akadt a derék természetbúvárnak *Marvin Clark* nevű földijében. Ez a házi macskák beszédét tette tanulmány tárgyává s azt találta, hogy a macskanyelv nagyon hasonló a kínaihoz. Ahogy ő mondja, *melódikus, szépen cseng, jól folyik s kellemes a fülnek.* Vizsgálódásai közben kétszáznál több macskát figyelt meg. A szótagok, ugymond, néha ugyanazt jelentik, csak a hang magasságában s esésében különböznek egymástól. Ha a tanár ur egyébként messzebbre terjedő, értéke-sebb eredményekhez akar jutni, akkor jó lesz meginterviewolnia a Páris mellett levő Rambouillet-kastély híres vén macskáját. Ez a tiszteletre méltó matróna 1868-ban született s 1892-ig kétszáz egészséges gyermeknek adott életet. Azért még most is jól jár, hall és a látása is éles.

Drága macskák. A macskákat talán seholse tartják olyan becsben, mint az angoloknál. Egymást éri a sok macskakiállítás, a melyeken tekintélyes díjak vannak kitűzve a legszebb példányok számára, akiknek azonban az ára is ugyancsak tekintélyes. Angol lapok írják hogy Lady *Beresford* 150 macskájáért több mint 260.000 forintot fizettek, átlag tehát egyet-egyét 2400 forintért vásárolt. *Bedford* hercegnőnek két kékszemű cicája van, a melyekért 3000 forintot kínálnak neki. A legszebb macskák a *párisi* angol követnek. Lord *Dufferin*nek a birtokában vannak. Tizenketten vannak ők és egészen hófehérek, s egyenlő nagyságúak is. 25.000 forint volt az áruk, de szépen behozták már ezt a summa pénzt a gazdájuknak, mivel évek óta minden kiállításon ők nyerik meg az első díjat.

Macskaakadémia. *Berlinben* nyílt meg ez a közhasznú intézmény, a mely egy idős urnó vezetése alatt áll s a mely már rövid fennállása óta óriási sikert tudott felmutatni. Neveletlen, vak kis kölyökmacskaként került az *első osztályba* az elkényeztetett kedvencché kiképzendő állatka s már itt szigorú nevelésben részesül. Főtantárgy az *illetem*, amire a macskafiaknak elvitáztatatlanul nagy szükségök van. Ha a vizsgát sikeresen állották ki, a *második* osztályba kerülnek, a melyben már különféle mutatóványokra és hasznos szolgálatok megtevésére oktatják őket. Ezután az osztály után már boton át tudnak ugrani és el tudják hozni az elgurult cérnagombolyagot. A *harmadik* osztály befejezi a nevelést a *hizelgéstannal*, a melylyel, mint faji karakterbe vágó dologgal, kimerítően foglalkoznak. Végül érettségi bizonyítványt kapnak a cicák, bankettet rendeznek, megígérik, hogy tíz év múlva családostul megjelennek a kitűzött helyen és aztán — cicakedvelő idős vagy fiatal hölgyek kezei közé kerülnek jó áron, ahol szerzett tanulmányaikat értékesíthetik. (!!)

*

Iszákos állatok. *Petit Journal* egy természettudósának az adatai szerint az állatok némelyike is barátja a szeszes italoknak. Nevezetesen az *elefánt*. Ez a jeles ormányos állat, a mely a keleti népeknél istenként is szerepel s a legfőbb okosságának tartatik, megfélemedezik okos voltáról, ha rizspálinkás vagy pálmaboros üveg közelébe jut. Nagy a kísértés és lám az ember is erősíti magát, hogy ne essék belé. Az elefánt azonban nem tud imádkozni és ugyan ez okból be-becsip ilyen alkalom adtán. Az elefánt nagy, a *méh* kicsiny, de azért a méh is szereti az italt. Ő és testvére a *darázs* főként az édes pálinkát, a liköröket kedvelik. A légy is ilyen és rajokban lepi el az elhullatott csöppeket, a mint az a szabad ég alatt lévő kávéházi asztalokon bármikor megfigyelhető. Így persze nem szívhatnak magukba tulságos sok szeszt, inkább az édesség csalja őket, de ha üveggarang alá fogva szabadjára szűrcsölhetnek az édes pálinkából, akkor annak rendjén módján becsipnek s fölöttébb derűs ugrándozást és röpködést tesznek ott. Ha valami bágyadtan vánszorgó beteges külsejű *legyet* látunk, a mely szomjasan telepszik belé az asztalra hullott szeszes ital csöppeibe, hála a «Pet.-Journal» természettudósának, tudni fogjuk, hogy a nevezett állatka delirium tremensbe szenved. (?)

Lilike álma.

II. díjjal jutalmazott pályamunka.

Írta: Szász Edith, a helybéli fels. lányisk. IV. oszt. növendéke.

Jelége: »Álmaimnak nem volt vége hossza,
S szebbnél szebbek voltak álmaim.«

(Pellőfi.)

Alig bujt elő a fölkelő nap a hegyek mögül, alig árasztotta el sugaraival a vidéket, a kert minden lakója fölébredt. A kis madárcák csicseregve röpdestek a fákon, a méhecskék vigan fogtak napi munkájukhoz, a virágok pedig kinyitották harmatos kelyhüket, s illatukat szétárasztották az egész kertben.

De nem csak a kert lakói, a madárcák, a méhecskék és a virágok ébredtek föl, fölébredt Lilike is odabenn a kis szobában, s álmos szemét dörzsölve, így szólt anyjához:

»Jó reggelt, anyácskám! Be szépet álmodtam!«

»Ugyan mit, Lilikém?« kérdé mosolyogva édes anyja.

»A mezőn sétáltam« kezdé elbeszélését Lilike, »kis kosárcámmal kezemben, s virágot szedegtettem. Be sok szép virág volt itt, anyuskám, pipacs, százsorszép, vadrózsa és még sok más. Én örömben azt sem tudtam, melyikből szedjek. Végre, tele szedtem kosárcámat, köténykémet, s a kezemben is tartottam egy gyönyörű, nagy bokrétát. Ekkor leültem egy nagy fa árnyékába, s hallgattam a madarak énekét. Oh, be kedvesek is voltak ezek a madárcák! azonban, nekem még ezeknél is jobban tetszett egy nagy pillangó, mely virágról virágra szállt, szárnyai aranyosak voltak, s nagyon szépen csillogtak a napfényen.

De nem sokáig gyönyörködhettem benne háborítatlanul, mert egy kis fiu közeledett feléje, s kalapjával kezében, üldözőbe vette. Az arany-lepke azonban ügyesen menekült a kis fiu elől, virágról virágra szállva. A kis fiu mindegyre mérgesebb lett, s arkon-bokron kergette. A pillangó egy közeli virágra szállt le. Ekkor a fiu lassan közeledett, s kalapjával lecsapott. A lepke fogva volt. Ah, hogy vergődött szegény! A kis fiu örömrivalgásban tört ki:

»Mevagy, megvagy gonosz lepke! Ugyancsak kifárasztottál, nó, de most meg is lakolsz!«

»Oh, ne bánts, oh, add nekem!« kértem én sírva.

De ő nem hallgatott rám.

»Megveszem tőled,« mondam ekkor, »adok érte valamit! Mi kell? Oda adjam kis kosárcámat virágostul?«

»Nem, ez nem kell,« felelé, »hisz, szedhetek én itt magamnak elég virágot. De egyéb sem kell, nem adom oda semmiért sem!«

»Oh, te rossz; oh, te gonosz fiu, mondtam én,« »hogyan lehet egy ilyen ártatlan állatkát kinezni? Hisz, az neked semmit

sem vétett! Hogyan lehetsz ily rossz szívé!« és sirtam, sirtam keservesen, mert nagyon sajnáltam szegény pillangót!

A kis fiu megütődve nézte, hogy sirok, aztán hirtelen elbocsátotta a pillangót és elszaladt.

A lepke egy darabig körülöttem repdesett, aztán rászállott a kezemre és mily csoda! — megszólalt. Ezt mondta: »Kedves Lilikém, te azt hitted, hogy egy lepke életét mentetted meg, pedig csalódtál, mert te egész fajomat mentetted meg, mely a szépet képviseli. Én tündér vagyok. Mondd, mivel háláljam meg jószágodat?»

Én a bámulattól egyetlen szót sem tudtam szólani. A pillangó, vagyis a tündér ekkor újra megszólalt:

»Látom, mondá, hogy nagyon csodálkozol, és hogy most hirtelen semmi okosat sem tudnál kívánni, azért hát azzal jutalmazlak meg, a minek legjobban fogsz örülni: elvezetlek tündérországba.«

Oh, hogy örvendettem!

A tündér rögtön egy kis kocsit varázsolt elő; én beleültem, ő maga a kis kocsit kormányozta s aztán szálltunk, szálltunk! Nagyon sokáig utaztunk így, míg végre elértünk tündérországba.

Jaj, anyuskám, de szép volt itt minden! Volt itt szőlő-szőlő, mosogó alma és minden szép és jó, éppen mint a hogy a meséskönyvemben van leírva. Kis kosárkából kiürítettem a virágokat s mind tündérországi gyümölcsessel töltöttem meg, gondoltam, haza hozom neked, anyuskám.

Eddig tartott az álmom.

Ugy-e, milyen szép volt? Ugy-e, milyen kár, hogy nincs tovább?« Így beszélte el Lilike álmát, s arcza még most is, a visszaemlékezésnél, ragyogott a boldogságról.

»Valóban, kedves kis lányom, mondá a mama, ez gyönyörű álom, de nem azért, hogy tündérországban jártál, hanem azért, mert jó szivedről tanuskodik.

Tégy, édes Lilikém, a valóságban is mindig így. Mentsd meg, védj meg a szegény állatokat kinzóiktól, és bő jutalmad lesz az az öntudat, hogy jól cselekedtél, és szolgáltál a szépnek.»

Lilike hálásan csókolta meg mamája kezét, s aztán vidáman szaladt ki a kertbe.

Kutyák szállodája. A Temps írja, hogy sok szegény aszony úgy tartja fön magát, hogy formális kis szállodát tart — kutyák részére. Bizonyos csekély pénzecskeért magánál tartja az olyan kényeztetett kutyuskákat, amelyekről lágyszívű tulajdonosnők nem tudnak megválni, s akiket aztán a szállodatulajdonos hölgy a nap bizonyos órájában elvisz látogatóba urnőikhez.

Óriás sertés. A világ legnagyobb sertése, mint a «Journal d'agriculture pratique» írja, Texasban van; a «Pound China» és «Red Jersey» két fajából származott. Mikor négy éves volt, eladták 1250 frankért, mert akkor sulya már egy középfa jta ló sulyával felért. Hossza 2½ méter, magassága majd két méter és testének kerülete 2½ méter volt. Akkor még «csak» 661 kilós volt, most már jóval sulyosabb és jelenlegi birtokosai azt hiszik, hogy annyira hizlalhatják még, míg az 1000 kilót eléri.

HIREK.

Budapesti őszi luxusló-vásár. A budapesti őszi luxusló-vásárt október 6. 7. és 8. napján tartották meg. A rendező-bizottság-nak elnöke Andrassy Sándor gróf volt. A vásár célja, hogy a magyar tenyésztő közvetlen összeköttetésbe hozassék a vevőkkel, hogy a lóvásárló közönség különösen a külföldi, itt az ország központjában személyesen közvetlen megismerlés útján ismerkedjék meg a magyar lóval és az igényeinek legmegfelelőbb tenyészetekkel, végül pedig, hogy alkalom adassék azon ló-jellegek kitüntetésére, melyek úgy a bel- mint a külföldi forgalomban a legjobb keresletnek örvendenek és a melyek fejlesztése a hazai lótenyésztés érdekében legindokoltabb. Vevők igen szép számmal voltak és a legtöbb lovak oroszországi, román és svájci vevők kezeibe jutottak.

*

A csákovai gazdakör által rendezett állatkiállítás és díjazás, valamint ekeverseny kitűnően sikerült. A gyönyörű állatok megtekintése és díjazása után a társaság kihajtott a Juhász igazgató vezetése alatt álló álami földmives-iskolába, melynek mintaszerű berendezése mindenkit meglepett.

*

Madarak, mint emberjavítók. Eredeti módon törekednek Michigan észak-amerikai államban megjavítani a rabokat, és pedig úgy, hogy egyben élvezetet is szerezzenek nekik. Az ottani börtönök mindmégannyi madártelepek. A raboknak ugyanis meg van engedve, hogy madarakat neveljenek. A rabot ez szórakoztatja magányában, de egyben hozzászóktatja a gyöngédebb gondolkozáshoz és elvonja szellemét a gonosz tervek kovácsolásától.

*

Csulalongkorn siámi király a bikaviadalok ellen. A siámi király október második felében Madridba érkezett; és értesülvén arról, hogy az udvar az ő tiszteletére a Spanyolországban sajnos még mindig divó bikaviadalokat szándékozott rendezni, azonnal kérte, hogy e pontot törüljék ki a hivatalos ünnepek sorrendjéről, mert *Buddha az állatviadalokat megtiltja*. Mennyire fellelte állanak ezen keleti népek az úgynevezett civilizáltabb nyugatiénál!

*

Simbirskben érdekes skeletumra akadtak egy régi épület lebontása alkalmából Oriasi állatcsontváz, melyet a tudósok az antediluvianikus bos primogenius osztályába tartozónak jelentettek ki, a mely régestrégen az egész mostani európai continenst lakta. Sajnálatos, hogy a csontok, helyenként egészen mészszerűek váltak.

*

Az ehető kutyák **Khinában** külön fajt alkotnak, melynek jellemző sajátsága a sötétkék nyelvé és hogy soha sem ugatnak. Évenként körülbelül ötödfél millió ily kutyát esznek meg a khinaiak.

Hasznos tudnivalók.

A méhesből. Mikor e sorokat írom, enyhe az idő és vigan zsonganak a méhek a verőfényen, de most már gyorsan változhatnak hűvösre az időjárás, ezért ajánlom, hogy a méhek eltelelésének a befejezésével ne késsék a méhész.

Feltéve, hogy minden rendes méhész már rendezte családjait, ellátta azokat kellő élelemmel: most már, befejezésül, a meleg takaróról kell gondoskodni. Némelyek úgy tartják, hogy ezt a hideg idők beálltaig halasztani kell, nehogy a nagyobb belső meleg következtében az anya fiasitni kezdjen; én azonban nem várom be a fagyot, hanem november elején, feltétlenül mindig ellátom meleg takaróval a méhcsaládokat és a tapasztalat azt bizonyítja, hogy ez az eljárás czélszerűbb. Sőt határozottan károsnak tartom a méhek háborgatását a fagy beállta utául.

Mi legyen a legczélszerűbben választott meleg takaró? Már többször is említettem, hogy a kaptárokba rendszeren papirosat használok, 10—12 rétéleg gondosan reálapítva és leszoritva a mézkamra aljdeszkájára és a költő-kamra üveges ráámájára, vagy az azt helyettesítő deszkára.

A múlt évben kísérletet tettem pamut-táblákkal. Minthogy azonban ez enyvezve van, attól tartva, hogy a kaptárbeli nedves meleg levegő a pamutot átjárja és penészt okoz, néhány kaptárnál akképen alkalmaztam, hogy előbb két százalékos szalicilsav-oldattal jól megprecskeltem és teljes kiszáradás után helyeztem a kaptárba két rétéleg. Azt tapasztaltam, hogy az ekképen praeparált pamut nem penészedik és nemcsak kitűnő melegtartó, hanem a kezelés is gyorsabb, könnyebb, mint a papirossal való eljárás, de természetesen drágább is, mint a papiros.

A paraszt kasokra a rendes zsupot ajánlom, de az érjen egész a röpnylásig, a röpnylást pedig a család erősségéhez képest hagyjuk nyitva annyira, hogy azon 1—2 méh kitérjen.

Egerek ellen óvjuk a méheket s tartsuk figyelembe, hogy a téli haborítatlan nyugalom fő biztosítéka a jó telelésnek.

J. Juhos Márton.

(A »Méhészeti Közlöny«-ből.)

Baromfitollak értéke. Nálunk a ludtollak kivételével a baromfitollaknak semmi értéket sem tulajdonítanak, ennél fogva eldobják. Pedig baromfitollaknak kivitele és értéke van, így például 56 kgr. tyuktollért fizetnek 20—25 frtot, 56 kgr. kacsatollért 50—60 frtot, 56 kgr. ludtollért 80—100 frtot, 56 kgr. pulyka-, szárny- és farktollért 80—100 frtot, 56 kgr. pulyka fedő és farktollért 20—25 frtot. És most következik a tollak királya, a fehér pulykák szárnya alatt levő finom, ugynevezett »marabu« tollai, ezekért kilónként 7—8 frtot, sőt megesett, hogy egy kiló ilyen tollért 20—30 frtot is fizettek.

M. Bazár.

1897. évre tagsági díjukat eddig befizették :

(Lásd az Állatok Védelme októberi számát.)

Báró Apor Istvánné 3 frt.	Gróf Maldeghem Arthurné.
Gróf Béli Kálmanné.	Márai Lajosné.
Bónis Irén	Gróf Mikes Arminné.
Ejszaki Károly.	Dr. Murajda Nándor,
Fellegi Ottóné.	Báró Rothenthal Henrikné.
De Gerandó Attiláné.	Rosenberger Bernáth.
Gegenbauer Józsefné.	Schilling Rudolfné. Bpest.
Báró Jósika Andor, 3 frt.	Sebestyén Mózes. Zetelak.
Kardoss Ferenczné	Tóth Kálmán, Gyöngyös.
Keller Lajos Bpest 5 frt.	Dr. Veres Endre, Déva.
Klein Etelka.	Dr. Weisszel Ernő.
Dr. Kovácsné, Márk Zelma.	

Az Á. V. E. f. hó 20-án tartott választmányi ülésén, melyen Széchy Károlyné elnöklete alatt Hindy Árpádné alelnök, Geréb Mártonné, Jeney Viktorné, Péterfi Zsigmondné, Schwarczel Adél, Kőváry Dalma vál. tagok, Benel Ferencz ügyész, Virányi István pénztárnok és Imre Sándor jegyző voltak jelen, báró Kemény Árpádné 100 forintos legujabb adományáról a választmány a leghálásabb köszönettel a nemes adakozó értelmében, t. i. a szabályrendeletek általánosabb terjesztése iránt intézkedett; Lukács Antal földbirtokos 20 forintos alapítványát meleg hálával fogadta; továbbá a Benel Ferencz által fogalmazott alapszabályok mielőbbi kinyomatását, a *buzgóbb rendőrök újabb meggyűlöltetését* s a madár-eteretőknek az iskolákba, valamint magánemberek udvaraiba és kertjeibe elhelyezés céljából való *ingyen* kiosztását határozta el. A rendőröknek szíj 5—5 frtos jutalmakat az Á. V. E. közgyűlésén fogja kiosztani, remélvén, hogy ezuttal *több* rendőr lesz érdemes a jutalomra, mint a multkori jutalmazás alkalmával, midőn a főkapitány maga csak hármat tudott kijelölni. A madár-eteretők elhordását illetve, kéri az elnök a tekintetes iskola igazgatóságokat és mindazokat, a kik egy vagy több madár-eteretőt kívánnak, hogy sziveskedjenek reggel 8 és 9 óra közt érte küldeni a Széchy-villába, I. emelet, a hátulsó (baloldali) lépcsőn.

*

Bismarck és haldokló kutyája Nem *Thyrasról*, a híres birodalmi kutyáról van itt szó, hanem *Szultánról*, a mely szintén a vaskanczellár tulajdonában volt, mint a Thyra előde. *Bismarck* nagyon szerette a hü állatot, amely 1877-ben megbetegedett és csakhamar halálához közeledett. Gazdája el se mozdult mellőle és annyira leverte az a gondolat, hogy el kell válnia hü kutyájától, hogy fia, *Herbert* jónak látta elvezetni őt a beteg állat mellől. Bismarck már kifelé indulóban volt, amikor visszafordulva a tekintete össztalálkozott a kutyája megtört szemeivel.

— Nem, nem hagylak egyedül öreg barátom, mondta és visszament a szegény Szultánhoz, a ki nemsokára erre kiadta a párját. A vaskanczellár így szólott a fiához :

Ami elődeinknek szép volt a vallásuk. Hitték ugyanis, hogy a mennyei területeken viszont látják azokat a hü kutyákat, amelyen itt a földön szeretettel szolgálták őket. Bár volnék én is mint ők és hihetném ezt !